کۆچی دوایی پرۆفیسۆر ئەمیر حەسەن پور ١٩٤٣ – ٢٠١٧

ئەمڕۆ ٢٤/٦/٢٠١٧ کاتژمێر ٦ی بەیانی بە کاتی تۆرۆنتۆ کەسایەتی ڕۆشنبیر و کۆمۆنیست پرۆفیسۆر ئەمیر حەسەن پور بە یەکجاری ماڵئاوایی لێکردین.

پرۆفیسۆر ئەمیر حەسەن پور کەسایەتییەکی ناسراوی نێوەندی ئەکادیمیایە لە ئاستی ناوچەیی و جیهانیدا. خاوەنی دەیان نووسین و توێژینەوەیە لە بوارەکانی زمان و جینۆساید و مێژوودا. کەسایەتییەک ئەگەر تەمەن و تەندرووستی ڕێیان دابایە زۆر شتی تری دەخستە سەر خەرمانەی ئەکادیمیایی کوردی.

دکتۆر ئەمیر کەسایەتییەکی دامەزراو بوو لە ڕووی فیکرەوە و هەڵگری بیرو باوەڕی کۆمۆنیستی بوو. هەموو ئەو گۆڕانکاری و بەسەر یەکتدا کەوتنەی بەناو بلۆکی کۆمۆنیستی و هەراو زەنای مەرگی کۆمۆنیزم نەیانتوانی کاریگەری نەگەتیفانە دابنێت لەسەر زهنیەتی ئەم ئینسانە.

دکتۆر ئەمیر لە دووایین قسەو باسەکانیدا لە دوو ساڵی تەواو پێش ئێستادا لە سیمینارێکدا لە شاری تۆرۆنتۆ کە وەکوو ناوەندی کەلتوری کوردستانیانی کەنەدا بۆیمان سازکرد بوو، زۆر ڕۆشن پێداگری لەسەر حەقانیەتی دونیای سۆشیالیزم دەکرد و بە تاکە چارەسەری دەبینی بۆ نەهامەتەکانی ئەمرۆی دونیا. شایانی باسە لەو سیمینارەدا پشتیوانی تەواوی خۆی دەربری بۆ ئەزمونی کوردستانی ڕۆژئاوا.

لێرەوە وەکوو دەنگەکان پرسەو سەرەخۆشی خۆمان بە هەموو ئەوکەسانە ڕادەگەیەنین کە هەواڵی مەرگی دکتۆر ئەمیر دڵتەنگی کردن.

لێرەدا لینکی نووسینێکی دکتۆر ئەمیر دادەنێن کە نۆ ساڵ پێش ئێستا لە دەنگەکاندا بڵاوی کردۆتەوە:

https://dengekan.info/%D9%87%D9%87-%D9%84%D9%87-%D8%A8%D8%AC%D9%87-%D8%AF%D9%88%D8%A7%DB%8C-%D8%A8%DB%8C%D8%B3%D8%AA-%D8%B3%D8%A7%DA%B5%D8%A7%D9%86-%DA%A9%D9%88%D8%B1%D8%AF%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86-%D9%88%D9%87-/%DA%A9-q

یادت بەرزو بەڕێز بێت

ڕاگەردان و ڕێگەکانی ژەهر دوو کتێب و یەک ئەزموون … ئاراس وەهاب

ڕاگەردان و ڕێگەکانی ژەهر دوو کتێبی تری (کاروان عومەر کاکەسوور)ن، کە ئەمساڵ (ناوەندی غەزەلنووس) چاپی کردوون. یەکەمیان لە کۆمەڵێک تێکستی چیرۆک و شیعر پێک هاتووە، بەڵام تێکستێکی شانۆییش لە خۆی دەگرێت. وەک زۆربەی بەرهەمەکانی پێشووی لەمەیەشیاندا چەند گوتەیەکی وەک دەستپێک داناوە، کە زیاتر سیمای چیرۆکی کورتیان هەیە. بۆ نموونە نووسیویەتی: (من خاوەنی دوو کۆیلەم، یەکێکیان ناوی (چاکە) و ئەوەی دیکەیان ناوی (خراپە)یە. باوەڕ دەکەم ئێستا بزانیت ئەوە منم ئەوان هەڵدەسووڕێنم، نەوەک بە پێچەوانەوە. ئەگەرچی نەتەوە یەکگرتووەکان لە ساڵی (1949)وە یاسای قەدەغەکردنی کۆیلایەتیی دەر کردووە، بەڵام گوێ بەو یاسایە نادەم و کۆیلەکانم ئازاد ناکەم).

چیرۆکەکان هەندێکیان زۆر کورتن وەک (کۆترباز)، (شەقلیپەقلییەکان) و (چوار گریمان دابنێ)، بەڵام هەیشیانە زۆر دریژە، ئەگەر نەڵێم ڕۆمانە وەک (چیرۆکی کوڕەکەچەڵ نا، هیی کوڕەقژدرێژ) و (گۆشتی خاو).

پێشەکییەکی درێژیشی بۆ کتێبەکە نووسیوە. پێشەکییەکە لانی کەم جووتێ ئەرک لە ئەستۆ دەگرێت، یەکەم، ئەرکی بایۆگرافی. واتە نووسەر چۆن ئاشنایەتیی لەگەڵ خوێندنەوەدا پەیدا کردووە، چ کتێبێک کاری کردووەتە سەری، دەوروبەرەکەی چ ڕۆڵێکیان لە پێگەیاندنیدا هەبووە، کەی دەستی داوەتە نووسین و شتی تری لەم بابەتە، بەڵام لە شێوەی یاداشتدا نووسیویەتی و هەوڵی داوە گێڕانەوەکە چێژ ببەخشێت. هەروەها هێنانەوەی نموونەی ئەو شیعرە سادانەی لە گەڕەک و قوتابخانەدا هەڵیبەستوون. ئەو نوکتانەیش، کە لەسەر خەڵکی گەڕەک و

هاوڕێکانیدا دروستی کردوون. زۆربەیان کۆمیدین و تەعبیرن لە هەستی هەرزەکارێک لە ئاستی دەوروبەریدا. ئەرکی دووەمی پێشەکییەکە پێشاندانی دیدگەی نووسەرە بۆ چەمکە ئەدەبییەکان. شێوە و ناوەرۆک، تەکنیک و شێوازەکانی گێڕانەوە لەم ڕووەوە قسەیان لێوە کراوە. هەروەها باسکردنی ئەو کتێبانەی لەو سەردەمەدا خوێندوونیەتیەوە و کاریگەرییان لەو دیدگەیەی کردووە. لەو پێشەکییەدا جیاوازیی نێوان سلێمانی و هەولێر لە ڕووی سۆسیۆلۆجییەوە پێشان دراوە. خوێندنەوەیەکی گرنگە بۆ تێگەیشتن لەو دوو شارە، بۆیە مەبەستمە لەسەری بوەستم.

لە شوێنێکدا دەنووسێت: (دوور لە خواستی خۆم لە هەولێر لە دایک بووم، بەڵام بە ویستی خۆم چوومە سلێمانی، بۆیە هەردووکیان ڕابوردووی منن و شانازییان پێوە ناکەم، بگرە دەمەوێت مێتافیزیکییانە تێکیان بشکێنم)، بەڵام لەگەڵ ئەوەیشدا زۆر زوو جیاوازیی نێوان ئەو دوو شارەی هەست پێ کردووە: (خەڵکی سلێمانی پێت دەڵێن: مەیەرە شارەکەم، لە ماڵەکەماندا چی دەکەیت، بیکە، لە کاتێکدا هەولێرییەکان پێت دەڵێن: لە ماڵەکەم نزیک مەبەرەوە، بەڵام شارەکە بۆ خۆت!). دەگاتە ئەوەی بنووسێت: (هەموو ئەوانەی دەچنە هەولێر، خێرا ئەوەیان بۆ دەردەکەوێت، کە لەو شارەدا نەک نامۆ نین، بەڵکوو دەکرێت خۆیان ببنە خاوەنی، بەڵام لێرەدا شتێک نابینن، ئەویش ئەوەیە، کە ئەمە نیشانەی کرانەوە نییە، بەڵکوو بەپێچەوانەوە نیشانەی داخراوییە. هەر تاک و گرووپێکی دەرەوە دەتوانێت ببێتە بەڕێوەبەری ئەو شارە، بۆ ئەوەی نەک هەر ڕووبەڕووی ناڕەزایی ببێتەوە، بەڵکوو وایش هەست بکات چاکەی گەورەی لەگەڵدا کردوون، بە چاوپۆشین لەوەی چۆنی بەڕێوە دەبات. هەر ئەمەیشە وا دەکات لەو شارەدا ناڕەزایی نەبێت، یان کەم بێت، بەتایبەتی لە دوای ڕاپەڕینەوە، وردتر لەو کاتەوە کەسە یاخییەکانی ئەو شارە ڕاو نران و دەربەدەر کران. دەی، با ئەو تاک و گرووپانە لە ماڵەکەی نزیک ببنەوە، بزانن بە هەمان شێوە بێدەنگ دەبێت!). لەم ڕووەوە کۆمەڵێک نهێنیی لەم شارانەدا دۆزیوەتەوە، کە ئەنجام هەردووکیان بە داخراو دەزانێت.

نموونەی شاری کراوە لای (کاکەسوور) بەرلینە. (ئێمە دەتوانین بڵێین بەرلین شارێکی کراوەیە و لەسەر ئاستی جیهانیشدا وا ناسراوە. بۆیە دەتوانین ئەوە بۆ بەرلین بڵێین، چونکە بە ئاشکرا لە پشت ئەو کرانەوەیەیدا هۆشیارییەکی گەورە دەبینین. لە بەرلیندا هەر بۆچوون و هەڵسوکەوتێک دەتوانێت ئازاد بێت، بەڵام ئایا لە هەولێردا وایە؟

ئەگەر بەرهەمی کرانەوەیی بەرلین بە ڕوونی هەست پێ دەکەین، ئەدی کوا بەرهەمی کرانەوەیی هەولێر؟). کەواتە نە سلێمانی شارێکی کراوەیە و نە هەولێریش، مادام بەرهەمی کرانەوەیان نییە. دەنووسێت: (هەولێرییەکان ئەوەی بیری لێ ناکەنەوە، دەرەوەی سنووری ماڵیانە، بەڵام ماڵی سلێمانی بەو ئەندازەیە داخراو نییە. لە بەرانبەردا ئەمەیش نیشانەی کرانەوەیی نییە، چونکە ئەوان پێچەوانەی بەرلینییەکان شارەکەیان تەواو داخستووە، لە کاتێکدا ئەوەی شار دادەمەزرێنێت و گەشەی پێ دەدات، ئەوانەن لە دەرەوە ڕووی تێ دەکەن). تا دەگاتە ئەوەی بڵێت: (بەم شێوەیە هەولێری پاسەوانی ماڵەکەیەتی، نەبادا یەکێ لێی نزیک ببێتەوە و سلێمانییەی توند شارەکەی لە باوەش گرتووە، نەوەکا بێگانەیەک بەری بکەوێت و گۆڕانی بەسەردا بهێنێت، چونکە ترسی گەورەی لەوەیە، بگرە دەرەوە بۆ ئەو فۆیبیایە. دەتوانم بڵێم (شار) ماڵی سلێمانییە و (ماڵ) شاری هەولێرییە.

لە هەردووکیاندا داخرانی کوشندە هەن، بەڵام بە دوو شێوازی جیاواز، کە ئەمە لای بەشێکی زۆری نووسەرانیشدا ڕەنگی داوەتەوە. سلێمانییە هەندەی بۆ شارەکەیدا هەڵدەڵێت، هەندە بۆ لای باسی ماڵەکەیدا ناچێت، لە کاتێکدا هەولێری وەک چۆن هەر ناوی شارەکەی ناهێنێت، هەوڵی گەورەیش دەدات چەند بۆی بکرێت قسە لەبارەی ماڵەکەیەوە نەکات). ئەگەر هەولێری بوونەوەرێکی سادەیە و کەم جووڵاوە، ئەوە سلێمانەیی زیاتر لەناو وەهمدا بزوواوە: (هەولێری زۆر کەم جووڵاوە و هەستی بە شار هەر نەکردووە، لە کاتێکدا نەشیویستووە هیچ لەبارەی ماڵەکەیەوە بڵێت، بگرە وەک گوترا هەمیشە هەوڵی داوە بیشارێتەوە. بە مانایەکی دیکە هەندە پەیوەستی بەوە نەبووە چیرۆکیان بۆ هەڵببەستێت، بۆیە بوونەوەرێکی کاڵ و سادەیە و بە شێوە سروشتییەکەی خۆی ماوەتەوە، بەڵام سلێمانییی گیرۆدەی دەستی ئەو وەهمانەیە، کە بەردەوام لە ڕێگەی هەڵبەستنی چیرۆکەوە کەڵەکەی کردوون. هەولێری منداڵەکە، هێشتا نە زمانی گرتووە و نە پێ، بەڵام سلێمانییی تەمەنی پێنج شەش ساڵانە و چووەتە دەرێ. ئەوەی بیستوویەتی، تەنیا چیرۆکە). ئەو دوو شارە چۆن دەتوانن دۆخی ئێستای خۆیان تێ بپەڕێنن؟ دەکرێت وەڵامەکەیمان هەر لەوێدا دەست بکەوێت: (لە سلێمانیدا کاتێ گۆڕانکاری دەست پێ دەکات، کە ئەوان شارەکە وەک ماڵیان دەخەنە سەر پشت و ئەو چیرۆکانەی بیستوویانن، وەک چیرۆک گوێ لێ دەگرن. بە مانایەکی دیکە بۆ ماڵ بگەڕێنەوە، بەڵام لە هەولێردا ئەو گۆڕانکارییە تەنیا بەوە دێتە دی، کە دەرگە و پەنجەرەی تەکمە و ئەستووری ماڵیان بشکێنن و بێنە دەرەوە).

بەشێکی زۆری پێشەکییەکە بۆ ناسینەوەی خەسڵەتە سۆسیۆلۆجییەکانی ئەم دوو شارە تەرخان کراوە، بۆیە بە پێویستم زانی ئەو چەند پەرەگرافەی لێ وەربگرم.

تێکستی شانۆییەکە (کراسی ئاهەنگەکان) لە شێوەی میلۆدرامادایە، بەڵام میلۆدرامایەکی جیاواز. کوڕێکی گەنج مێژووی ژیانی تێکشکاوی خۆی بۆ کراسێک دەگێڕێتەوە، کە دە ساڵ لەمەوبەر لە پیاوێکی دەوڵەمەندی دزیوە، بە مەرجێ کراسەکە تەعبیر لە ژنێک دەکات و بە دەنگێکی ژنانەیش دەدوێت. ئێتمۆسفێرێکی ئیکزۆتیکییانەی هەیە. لە ڕێگەی دایەڵۆگی نێوان کوڕێک و کراسەکەیەوە تیشک دەخرێتە سەر ئەو گۆڕانکارییانەی بەسەر بواری ئابووری، کۆمەڵایەتی، کەلتووری و سایکۆلۆجیی ئەو کۆمەڵگەیەدا هاتوون. هەڵگیرسانی شۆڕش و تێکشکانی، پەرتەوازەبوونی شۆڕشگێڕان و دەربەدەربوونی دانیشتووان بە هەمان شێوە ئاماژەیان پێ دراوە، کە جارێک وەک تراژیدیا و جارێک وەک کۆمیدیا خۆیان دەنوێنن.

ئەگەرچی شیعرەکان هەمان هێزی چیرۆکەکانیان نییە، کە (کاکەسوور) بەردەوام گوتوویەتی زوو وازی لە نووسینی شیعر هێناوە و خۆی بۆ ئەدەبی گێڕانەوە تەرخان کردووە، بەڵام کاتێ ئەوە لە بەرچاو دەگرین هەستێکی ترمان لە بەرانبەریاندا دەبێت. لە هەندێکیاندا بە ڕوونی سیمای ئەدەبی گێڕانەوە دەبینین وەک لە (مەرگی هاوسەرم)، (یاری لەگەڵ زەمەندا)، (دوو خوشک)، (قوتابخانەی خۆشەویستی) و یەک دووانێکی تردا دیارە. زمانی شیعرەکان ڕوونە، بەڵام مەبەستی بووە مانای قووڵ بە دەستەوە بدەن وەک لە (خۆکوشتن)دا بەرچاومان دەکەوێت:

چووم چەکێ بکڕم،
لە ڕێگە تێم ناسی.
چەکەکەم بۆ ئەوە بوو خۆمی پێ بکوژم.
ئەوەی لە منتدا گۆڕی، دوو شت بوون:
ڕێگە و مانا،
بەڵام پلانەکە هەر وەک خۆیەتی.

بەشێکی زۆری بەرهەمەکانی (ڕاگەردان) هیی پێش ڕاپەڕینن، بەڵام پێیاندا چووەتەوە و دەستکاریی کردوون، بەتایبەتی چیرۆکە درێژەکان، بۆیە ناوی (ڕاگەردان)ی لێ ناون، کە بە مانای دانانی شتێکە لە شوێنی شتێکی ونبوو، یان شکاودا.

هەرچی کتێبی، یان ڕۆمانی (ڕێگەکانی ژەهر)ە لە هەشت بەش پێک دێت، کە هەر بەشەی چیرۆکێکی درێژە. خوێنەر دەتوانێت چیرۆکەکان هەم بە

جیاواز و هەم لەگەڵ ئەوانی تردا بخوێنێتەوە. واتە هەر چیرۆکێک سەربەخۆیە، بەڵام پێوەندییشی بەوانەی ترەوە هەیە، بەتایبەتی بە چیرۆکی دوای خۆیەوە، کە ژەهر خاڵی هاوبەشی هەموویانە. لەوێشدا کۆمەڵێک گوتەی نووسیون و هەر هەموویان بە ژەهرەوە پێوەستن. ئەمە نموونەیەکیانە: (بۆ منداڵی وام دەزانی ڕۆژێک لە ڕۆژان بە ژەهر دەمرم. ئێستا گەورەم و پێکەنینم بە ئەقڵی ئەوسام دێت، نەک لەبەر ئەوەی بە ژەهر نامرم، بەڵکوو لەبەر ئەوەی نەمدەزانی بە ژەهری ناوەوەی خۆم دەمرم).

چەمکی ژەهر لە (ڕێگەکانی ژەهر)دا تەنیا لایەنی کیمیاویی نییە، کە بەشێکی زۆری کارەکتەرەکان پێی مردوون، بەڵکوو لایەنێکی گرنگتری هەیە، کە ئۆنتۆلۆجییە. واتە ژەهر دەبێتە پرسیاری فەلسەفی و دەچێتە ناو سیستەمی بیرکردنەوەوە. هەر کارەکتەرێک پرسیاری جیاوازی لەبارەی ژەهرەوە هەیە، کە ئەمە لە بیرکردنەوە و هەڵسوکەوتیدا ڕەنگ دەداتەوە. ژەهر دەشێ مانای پێوەندیی تاک بەوی تر بێت، دەشێ تەنیایی و گۆشەگیرییش بێت، ڕەنگە لە شێوەی غوربەتدا دەربکەوێت و لەوانەیە وەک چەپاندن (کبت) خۆی پێشان بدات. دووریش نییە ببێتە سێکسواڵێتی. بەگشتی ژەهر لە هەموو شوێنێکدا هەیە، کە مرۆڤی لێیە، بەڵام هێندەی لە ناوەوەیە، لە دەرەوە نییە. لەبەر ئەوەیشە لە زماندا ڕەنگ دەداتەوە. سەیر نییە ئەگەر هەموو کارەکتەرەکان کێشەی گەورەیان لەگەڵ زماندا هەبێت. ئاسان نییە تەعبیر لەو ژەهرەی ناوەوەیان بکەن، بۆیە بەدوای ڕێگەی تری گەیاندندا دەگەڕێن. یەکێ لەو مەسەلانەی لەم ڕۆمانەدا ورووژێنراوە، بەریەککەوتنی کەلتووری کوردی و کەلتووری ئەوروپاییە، کە شوێن لە چوار چیرۆکدا کوردستانە و هەندێجار بەغدایشی تێ دەکەوێت، بەڵام لە چوار چیرۆکەکەی تردا ئەوروپایە، کە ئەمە مانا و ئاماژەی ژەهر قووڵتر دەکاتەوە. بەشێکی کارەکتەرەکان لە ئەوروپا زمان لە دەست دەدەن، بۆیە بە مەبەستی تەعبیرکردن پەنا بۆ ڕێگەی تر دەبەن وەک لە بەشی سێیەمدا دەیبینین، کە ناونیشانی (کۆیلەی پیتەکان)ی هەیە.

ئەزموونی (کاکەسوور) ئەزموونێکی تایبەتە لە بواری نووسیندا، بۆیە بەرهەمەکانی چەند لە ڕووی فۆرم و ناوەرۆکەوە لە یەکتر جیاواز بن، دواجار هەموویان سەر بە یەک ئەزموونن. زۆر نین ئەو نووسەرانەی دەبنە خاوەنی ئەزموونی خۆیان. دەتوانین چەند خاڵێک دەستنیشان بکەین، کە وایان کردووە ئەزموونی (کاکەسوور) جیاواز و تایبەت بێت، یەکێکیان زمانە. بیستوپێنج ساڵە (کاکەسوور) دەناسم، کە لە یەکێ لە کەمپەکانی دانمارکدا یەکمان گرت و کتێب و خوێندنەوە و

نووسین لە یەکتری نزیک کردینەوە. شتێک زۆر لەنێوانماندا بووبێتە جێگەی گفتوگۆ، زمان بووە. زمان لای (کاکەسوور) تەنیا ڕێنووس، خاڵبەندی، وشەسازی و ڕستەسازی نییە، کە یەکێکە لەو نووسەرە دەگمەنانەی کورد ئەوانە بە دروستی بە کار دەهێنن، بەڵکوو لەوەیش زیاترە. واتە پرسیاری (زمان چییە) لە سەرەتاوە جێگەی بایەخی ئەو نووسەرە بووە. لە گفتوگۆکانیدا بەردەوام جەختی لەسەر گرنگیی ئەو پرسیارە کردووەتەوە.و سەرجەم لینگویستیکی کردووەتە بواری لێکۆڵینەوە، نەوەک تەنیا بەشێکی دیاریکراوی زمان. بۆ نموونە لەو گفتوگۆیەدا، کە لەگەڵ ئەم و (بەختیار عەلی) لەژێر ناونیشانی (زمانی ڕۆژانە و زمانی نووسین لە ڕۆمان)دا کراوە، بە ڕوونی تێگەیشتنی جیاوازی ئەم لەو بوارەدا هەست پێ دەکەین.

لە پاشکەوتی موچەوە بۆ پاشکەوتی ئاکامی ریفراندۆم ... عەبدوڵا مەحمود

abdulla.mahmud@gmail.com

لە دنیای هاوچەرخدا، هیچ هیزو حزب و دەسەڵات و وڵاتێک نادۆزینەوە، بە ئەندازەی دەسەڵاتی بۆرژوازی کورد و حزبەکانی داهێنانی نامە بکەن... داهێنان نە بۆ خزمەتی هاوڵاتیان و پرسە گرنگەکانی خەڵکی کوردستان و گرتنە بەری ڕێگایەک کە لایەک لە خەڵکی ستەم دیدە و برسیکراو و قەرزدارکراو و بێئیرادەکراوی کوردستان بکات... هەموو داهێنانەکانیان، لە درێژەی سیاسەتی پاراستنی دەسەڵات و بیئیرادەکردنی خەڵکی کوردستان و بێ بەها کردنی، هەموو پرسە گرنگەکانی دنیای هاوچەرخە...

موچەی کارمەندان و موچەخۆران... کە لە هەموو شوینێکی دنیادا، تەنها بەشێکە ناچیزە لە فرۆشتنی هێزی کار... ئەوا لەکوردستان ئەم موچەیە زۆر لەوەش کەمترە کە لە وڵاتانی تری دنیادا، دەدرێت بە فەرمانبەران و کرێکاران. لەزوربەی هەرەزۆری دنیادا، موچە بەپێی لانی کەمی بەڕێچوونی ژیان دادەنرێت... لەکوردستان دیاریکردنی موچە

بەپێی مەزاجی دەسەڵات و بنەماڵەی حزبی بریاری لێدەدرێت و پێودانگێک لە ئارادا نییە، تا بەلەبەرچاوگرتنی بازار و پێداویستی لانی کەمی بەڕیوەچوونی ژیانی هاوڵاتیان، بری موچە دیاری بکات و بەپێی چونە سەری نرخی کاڵاکان و چاوەروانییەکانی ئینسان و زۆر بوونی پێداویستییەکان موچە بەرز بکاتەوە، نەک هەر ئەوە بە گویدانە هیچ پرانسیب و بە لەبەرچاوگرتنی ئاکامی هەنگاوی دژە ئینسانیان، موچەی زوربەی زۆری موچەخۆران و کارمەندانی کوردستانیان کردووە بە نیوەو چارەکە موچەو گوایە بەهەی قەیرانی داراییەوە، موچەی هاوڵاتیان پاشکەوت دەکات و دواتر بەیان دەگەرێتەوە. ئەمە لە کاتێکدایە فرۆشتنی نەوت لەرفەی دێت و خەڵکی کوردستان لەسەر دەریایەک لە نەوت و سامانی سروشتین. وە لەکاتێکدایە کە بەپێی چەندین سەرچاوەیی میدیایی داهاتی بەشێک لە بەرپرسانی هەردوو حزبی دەسەڵات بەدەست لە کوردستاندا، بە سەدان ملیۆن دۆلارە.

بۆیە ئەم حزبانە لەژێر ناوی پاشکەوتی موچەدا، و برینی موچەکان بە نیوەو کەمتریش دەستیان ناوەتە بینەقاقای هەرەزۆری خەڵکی کوردستان، دەخەڵکیان لە برسێتی و هەژاری خوێقاندووە، کە نمونەکەی لە دنیای هاوچەرخدا کەم وێنەیە، ئەوە لەپاڵ گرانی بازارو بێکاریی و نەبوونی سەرەتاییترین خزمەتگوزارییەکان.
وا ماوەیەکیشە شەیپوری وەرێخستنی ریفراندۆم لێدەدەن و بەتایبەتی پارتی رای گەیاندووە کە ئەمساڵ ریفراندۆم بۆ پرسی جیابوونەوەی کوردستان وەرێدەخەن. یەکێتی و زوربەی حزبەکانیتریش چونەتە پشتی ئەم بانگەشەیە. دیارە بەو هەیەوە پرسی جیابوونەوەو خەونی پێکهاتنی دەوڵەت، خولیاو ویستێکی بەرینی جەماوەرییە، سەرئەنجام هەموو حزب و رێکخراوەکانی ناو خانەوادەی بۆرژوازی کورد" بە قەومی و دینییەوە" دەچنە پشتی. بەتایبەتیش لە ئێستادا کە مەسەلەی هەڵبژاردنەکان لەپێشە، پشتکردنە بانگەشەو نەخشەی ریفراندۆم بۆ هەموو حزبەکانی تر خۆکوژیی سیاسیە لە بەرامبەر بە پێداگری پارتی بە ریفراندۆم.

ئەوەی جیگای لەرامان و هەڵوەستەیە، ئەوەیە کە پارتی ریفراندۆمی بە جیابوونەوە لەئیستادا ناوێت و دەیەوێت ئاکامی ریفراندۆم و دەنگی هاوڵاتیان، وەکو موچە پاشکەوت بکات و وەکو دەسیەیەکی تر… بەدەستیەوە دەگرێت بۆ ململانێی لەگەڵ ناوەند، بەتایبەتیش لە هەلومەرجی ئیستادا، کە شەر و کەتاییهێنان بە توانایی سەربازی داعش لە کۆتاییدایە. ئەم مەسەلەیە کارت و هەوڵێکی لەپێشدا دراو و پێشگیرانەیە… بۆ سیاسەتەکانی عەبادی و ئامادەکارییە بۆ

رووبەرووبوونەوەی ئەو دۆسییەو فایلانەی بەهۆی شەری داعشەوە، هەڵپەسێردرابوون. لە پرسی پێشمەرگەوە بۆ سنور و ناوچە کیشەلەسەرەکان، لە مادەی ١٤٠ وە بۆ یاسای نەوت و غاز، لە مەسەلەی بودجەوە بۆ سەرژمیری و تادەگاتە ململانێ لەسەر پۆست و بەشداری سیاسی لە بەغدادا.

راگەیاندنی ئەوەی کە ریفراندۆم مەرج نییە بە جیابوونەوە بێت، گەورەترین سوکایەتییە بە دەنگی هاوڵاتیان و بەشداریان لە ریفراندۆمدا. ریفراندۆم پرانسیبی گەرانەوەیە بۆ رای خەڵکی تا پرسێک و مەسەلە و دۆسیەیەکی تایبەت، بەلایەکدا بخات و هاوڵاتیان تیایدا بەشێک بن لەو بریارەی کە دەیدەن. کەچی پارتی و حزبەکانی تر، دەیانەوێ ئەم پرانسیبەش بشێونن و بیکەنە پرسێکی حزبی و بۆ دەستکەوتی بزوتنەوەی ناسیونالیستی کوردو پێشیلکردنی ئیرادەی راستەوخۆی خەڵکی کوردستان. یانی دەیانەوێ ریفراندۆم بکەنە بەشیک لە پرۆسەی ساتوسەودا لەگەڵ بەغداد و دایبماڵن لە ناوەرۆکی واقعی خۆی. پارتی و حزبەکانی بۆرژوازی کورد دەیانەوێ ئاکامی ریفراندۆم، کە دەزانن بە بەڵێی زۆربە تەواو دەبێت بە جیابوونەوە، دەیانەوێ وەکو دۆسیەیەک بیبەن بۆ بەغدا و بلێین ئەمە ئاکامی ریفراندۆمەکەمانە. خەڵکی کوردستان بە دەنگی زوربەی رەها داوای جیابوونەوە دەکەن، بەڵام ئێمە بەقسەیان ناکەین و ئەوە هەڵدەبژێرین. ئەوەش دەبێ لە بەرامبەر وەستانەوەی ئیمە بەرووی ئیرادەی زوربەی خەڵکی کوردستاندا، پاداشتمان بکەن. هەمان دۆسیە دەبەن بۆ تورکیاو ئیرانیش. نیشانی دەستە ئەوروپی و ئیدارەی ئەمریکای ئەدەن کە هێشتا یەکپارچەیی خاکی عێراق دەپارێزن و گوێ بە دەنگی خەڵکی کوردستان نادەن… و لە بەرامبەردا سواڵی سیاسی و دارایی دەخەنە بەردەمیان.

پاشەکەوتی و موچە و ئێستاش نەخشە چنین بۆ پاشەکەوتی ئاکامی ریفراندۆم، بەمانای وێرانکردنی کوردستانە. لەرێگای پاشەکەوتی موچەوە، دۆخی نابوری خەڵکی کوردسان و پرسی نانیان کردۆتە دیوەزمەی سەر ژیان و گوزەرانی خەڵکی کوردستان و دەیانەوێ بەمامەڵە بەپرسی خەڵکی کوردستانیشەوە، و بە پاشەکەوتی ئاکامی ریفراندۆم، پرسی خەڵکی کوردستان وەکو پرسێک کە دەبێ بەبەشداری خەڵکی کوردستان و بە هەندگرتنی ئیرادەی سیاسی و حقوقیان بە شوێنی شیاوی خۆی بگات و سەرئەنجام کوردستان لە عێراقی ئیسلامی و عروبی جیابێتەوە، دەوڵەتێکی سەربەخۆ پێک بێت… بکەنە بەردەبازێک بۆ قایمکردنی دەسەڵاتی خۆیان و کردنی بە کایەیەک بۆ سات و سەودا.

ئەم دەسەڵاتە… پرسی ئازادی لە ژێر ناوی مقدەساتە دینی و قەومی و کۆلتوری و نیشتیمانی و نەتەوەیی و سەرکردەو رەمزەکان و ژێر پێخستوەو ژێر پێ دەخات. بە دزی و تاڵانی و برسیکردن و پاشەکەوتی موچە. پرسی نانی کردەتە پرسی مانەوەی فیزیکی ژیان. پرسی ئایندەی خەڵکی کوردستان و سەربەخۆیش کە کیشەیەکی سیاسی و حقوقی و واقعی و میژووی و ناوچەیی ئەم سەردەمەیە، دەیانەوێت بیکەنە کاریکاتێرو تەیریکی نامە. خەڵکی کوردستان پێویستە لە بەرامبەر بەم سیاسەتی برسیکردن و سەرکوتی ئازادی و کایە کردن بە پرسی خەڵکی کوردستان و ریفراندۆمەوە بە پلاتفۆرم و پاکیجی تایبەتەوە بێنە مەیدان و ئەم دەسەڵاتە لە رێگای تێکوشان بە پاکیجی خۆیان، لەسەر ژیان و گوزەرانی خۆیان وەلابنێن و وەڵامی کارسازو ئینسانی دروستی خۆیان بە هەرکام لە پرسی ئازادی و نان و دیاریکردنی ئاینندەی سیاسی خەڵکی کوردستان و شیوازی بەڕێوەبرنی کۆمەڵگا… بخەنە روو. دیارە ئەمەش بە بێ سنووربەندی رۆشن و هەمەلایەنە لەگەڵ ئاسۆی ناسیونالیزمی کورد، لەتوانادا نییە. پێویستە ئاسۆی سۆسیالیستی و کۆمۆنیستی و نەریتەکانی ئەم رەوتە لەخەبات لەدژی نیزامی سەرمایەداری و دەسەڵاتی پارێزەریان لەلایەن دەسەلاتی بۆرژوازی کوردەوە، لەک هەڵپێکرێت و کۆتایی بەم دەسەڵاتی زاڵم و دیکتاتۆرو کۆنەپەرستە بهێنرێت. بەدەستەوە گرتن و کۆبونەوەو تیکۆشان لەدەوری " نان، ئازادی، جیابوونەوەو سەربەخۆیی، دەسەڵاتدارێتی شورایی" ئەو پرۆژە سیاسیەیە کە کۆمۆنیستەکان دەبێ پێشڕەوایەتی بکەن، گومان هەڵنەگرە ئەمانە وەکو پاکیجێک ویستی زوربەی هەرەزۆری خەڵکی کوردستانەو دەبێ نەخشە رێگای جێبەجێکردنی، بۆ دابڕێژرێت و رابەرایەتییەکی کارامە و لێبراوی کۆمۆنیستی ئەرکی بەسەرکەوتن گەیاندنی بخەنە ئەستۆی خۆیان. دیارە ئەمە بەرامبەرکێیەکی کۆمەڵایەتی و هەمەلایەنە لەگەڵ دەسەڵاتی بۆرژوازی کوردو حزبەکانی دەخوازێت. پێویستە بۆ ئەو نەبەردە ئامادەکاری پێویست بکرێت.

١٧ حوزەیرانی ٢٠١٧

کۆچێکی بێ سەروشۆن … سەڵاح

شوان

تایبەتە بە شاعیری جوانەمەرگ: جەلالی میرزا کەریم ....

گەڵایەکی خەمباری دەم
ڕووباری بەفراوی مەرگی
دەڕۆیت و ناگەڕێیتەوە
لە بیابانێکی وشك و برینگی ناولەپی شەودا
کەس ناناسیت و کەس ناتناسێ و بیرم دەکەی
بیرم دەکەیت و بیرت دەکەم و هەر شەوەی
لە قوژبنێکی تاریکی
مەیخانەیەکی بەغدادا
دەخۆمەوە و باست دەکەم
باست دەکەم و دەگریم و دەخۆمەوە
تا لە بیرم دەچێتەوە
لەناو بەفردا
لەبەر زریانی هەناسەی ساردمدا دانیشە و مەڕۆ
لەبەر هەتاوی هاویندا
لەناو گڕی گریانمدا دانیشە و مەڕۆ
تۆ ئەستێرەیەکی کزی
دەست بۆ خۆری
وەڵامی گشت پرسیارەکان درێژ مەکە
ڕێگا خزە
ئەگەر دەشڕۆی جێم مەهێڵە
نێرگزێکم
دەتوانی بمدەی لە یەخەی
بە ئاوی خۆر نەشۆراوت
ئەسپەکەت شارەزا نییە
توێشەبەرەم و بمبەستە پشتی خۆت و جێم مەهێڵە
بمبە لەگەڵ خۆتدا بمبە
بۆ شەو و تاریکیی ڕێگات
چرام و هاودەمی ڕێگام
جێم مەهێڵە
خەم و مەیخانەکان و خۆر
بەجێ دێڵم
بمکە بازیبەند و بمکە قۆڵی خۆتەوە و جێم مەهێڵە

دەڕۆم و دەگەڕێمەوە
هێشتا دەریا
ناتوانێت سەر بەرەو لووتکەکان هەڵگرێت
ناتوانێت دوای
پەڵە هەورێکی پەرەوازە بکەوێت
دەڕۆم لەگەڵ هەوردا دەڕۆم
لەگەڵ باراندا دێمەوە
دەڕۆم لەگەڵ خەمدا دەڕۆم
لەگەڵ گریاندا دێمەوە
گشت هاتنێك ڕۆیشتنەوەیەکی بەدوایە
دەڕۆم لەگەڵ خۆردا دەڕۆم
خۆر جێگای بەرزە
تۆ هێشتا مەلێکی بەرزەفڕ نیت
دەترسم ڕەهێڵەی خەم
ئەم بەهارە
پەڕ و باڵت تەڕ بکات و پەکت بخا و نەتبینمەوە
جێم مەهێڵە
خۆشەویستم ڕووبارێکی بەهارەیە
دڵیشم دەکەمە پاپۆڕ
بۆ لووتکەی کام چیات دەوێ
سەرت دەخەم
جێم مەهێڵە
دڵمت بۆ دەکەمە چەتری
خوێنینی مەمکی شەوگار
لە دابارینی ئەستێرە و سەرمای شەوانی سایەقە
دەتپارێزم جێم مەهێڵە
جێم مەهێڵە
بارانم و بۆ هەرکوێ بڕۆیت
دەتوانم لێوی غەریبی و نوێنی تەنیاییت بۆ ئاوڕشێن کەم
جێم مەهێڵە
دەڕۆم و ناگەڕێمەوە
خەمی خۆت بگرە باوەش
بیلاوێنەوە و بیمژە و خۆشت بوێ
خۆشم دەوێ
من خەمی خۆمم خۆش دەوێ
خەم میوانی ئازیزی شەوی پایزە
بە درێژایی گشت شەوەکان

بم دەت و بی دەم
خەوم نایە و خەوی نایەت
خەم دستی شەوە و ددارمە
تا بەیانی سەری دەکاتە سەر دم
بەووتی لەگەمدا دەنو
خشم دەو
من خەمی خمم
خش دەو
11/11/1975 بەغدا

دوو شیعری جەلالی میرزا کەریم

بوای شار

لە گیانکا … ئینسانکا
لە قووایی ئاسمانکا
لە شپەی خونی جوانکا
لە کسپە و چزەی ژانکا
زر شت بینرا، ئجگار نوبوون.
** *
ب گەل
مەشخە
چرای بوون.
وای کرد پووی چاو لکنەنر
لە ووی تیشکی ئەو بوایە
هەژاری شار هەنگاو بن
بەرەو سەختی ئەو گایە
کە نان
ژیان
بەختیاری ب ئەم تیایە.
***
لە گیانکا … ئینسانکا
لە تاریکی ژانکا
فرمسك تیایا لەرزی و ترسا
گەلك پردی مەزن ووخا
کەسك بینرا

کەسی گشت کەس
ژیان لای بەس
مردنێکی سەر بەرزی بوو
تاقە بڕوا
قوربانی پڕ دڵسۆزی بوو
کەسێك بینرا
بە پێشمەرگەی کورد ناو ئەبرا
چەند لێی درا
ئازار درا
هەتا کوژرا
ناوی کورد و کوردستانی لە دەم نەبڕا.
***
لە قووڵایی ئاسمانێکا ...
لە ئاهی چەند شاوانێکا
مانگی ڕووی دایك ئەبینرا
مات و بێدەنگ
فرمێسکی مەنگ
نم نم لە چاوی ئەڕژا
بۆ کۆرپە شیرەخۆرەکەی
کە دوژمن لە بێشکەی گڕا
بە نێزە فێرە خوێنەکەی
دوا تریقەی گەشی خنکا
ئاسمان ڕووخا
زەوی جووڵا
منارەکەی مزگەوتی شار
هات بەلادا
نوێژ تێکدرا
خوێن پەڵەی دا
بەڕووی خوادا هەڵپژینرا
لە تاوانی ئەو مناڵەی
وا سەر بڕا.
***
لە شڵپەی خوێنی جوانێکا
لە گەرمەی شەڕ بارانێکا
کڵپەی تۆڵە لەچاوێکا
دڵی دوژمنی ئەپێکا
چاوی جوانێکی ...

کچە شوانێک
کە نامەردێ … جانەوەرێ
داگیرکەرێ
ڕێی لێبگرێ
لەدوای تێربوون سەری بڕێ
لە چاوێکا ….
لە چاوی کچە کوردێکا
بینرا تۆڵە
نەک یەک تۆڵە … هەزار تۆڵە
تۆڵەی زامی
بێئارامی
ژێر پێلەقە و مشتە کۆڵە.
***
لە کسپە و چزەی زامێکا
تەپاوتلدانی ژانێکا
باخێک بینرا
باخی هیوا
تۆوی بڕوا پێدا ئەکرا
بڕوا بەگەل … بە ڕابەرێ
بەو زەحمەتکێشەی، ڕاپەڕی
بڕوا بەوەی
ئامانجی کورد … هیوای نەوەی
بەرناگرێ …
ئەگەر خوێنی بۆ نەڕێژرێ
• گۆڤاری ڕزگاری، ژمارە (9) کانوونی 1969، سلێمانی. ل: 17.

ڕازێکی دەروونێ

گوێ شلی ئەو وتانەم لە شەوەزەنگا
چرپەیانە لە خامۆشی تاری سنگا
ئەو سکاڵا تاڵەی هەردەم
هەڵدەڕێژێ زووخاوی خەم
ئەو پرسیارە، بێ وەڵامەی، ڕێی پێنابەم
نە تێی ئەگەم
نە ئەشتوانم لێی هەڵبێم و خۆم دەربازکەم.
***

چیم لە بوونما ئاخۆ دەسکەوت
بڵێسە و گڕ؟
یا هێمنی، گیانی نەسرەوت
شادمانی، یا خەمی دڕ
***
دنیا و تەمەنی لەمەودوام
ئاخۆ چۆن بێ؟
پڕ جریوەی ئەستێرەبێ
ئەسمانەکەی دوێنێی بڕوام.
***
ئەی خۆم، کێ بم؟
بەزەیی بم، یا شەڕخواهی
خۆشەویستی، یا ڕقاوی
ئاخۆ چی بم؟
***
تەزوویەکیش بەگیانما دێت
فرمێسك و بزەی لێدەتکێت
کاتێك دەروون
دێتە گڕ و کفت و هەڵچوون
وێنەیەکی پرسیاراوی
ئەخەمە بەرچاوی وێڵم
تیایا دڕکی ئاگراوی پڕ لە چزەی ژین دەشێلم.
***
لە فرمێسکا … لە بزەی یادی جارانما
لەهەنسکا … لە شاڵاوی بیرسووتانما
لە ناخەوە
لە ناخێکی بە داخەوە …
ڕوخساری خۆم، بەدی ئەکەم
ڕووم تێ ئەکا … ڕووی تێ ئەکەم
دێینە دووان …
لەمن یەك و لەو بەسەدان.
***
جا لە ڕوخسارم تێ ئەگەم
بۆ وتەیەك گوێ شل ئەکەم
لە قووڵایی دڵمەوە دێت
ئەنەڕێنێت و پێم ئەڵێت
نازانیت کێیت؟

پایەت چەندە؟ کامەیە جێت؟
***
تۆ مرۆڤیت … بڵندە جێت
چەند بەژان بێ ژینی دوێنێت
ئەمڕۆ ئازاد، ملی ڕێگات
بگرە بەرەو دنیای هیوات
ئەوسا هەر وێنەی ڕووی دوێنێت
هەزار و یەك ڕەنگ ئەنوێنێت
باخی وشکی زەردی سیسبوو
بە دەریای گوڵ ئەنەخشێنێ
بە هەزاران وتەی نوستوو
لە خەوی قورس هەڵئەسێنێ
پەڵە هەوری ڕەشی سنگت
دێتە ڕەوینەوە و نەمان
لێڵی گۆمی خولیای مەنگت
ڕوون ئەبێتەوە گەش و جوان
تێدەگەیت کێیت
بۆچی دەژیت … کامەیە جێت
بەرەو کوێیە هەنگاوی ڕێت
تێئەگەیت کێیت …

- گۆڤاری تووتن، ژمارە (4)ی ئایاری 1970، بەغدا. ل: 61.

روحم دێشێ … چنوور نامیق

روحم دێشێ و تەبیبی روح بوونی نیە ئەمن چیبکەم؟
دەوەرانمە، لەگەڵ سووڕی زەویی فانی
کە خاڵی راوەستان نەبێ ، چی بکەم؟
چاوم دێشێ کە شەو کوێر بم
لە سوور و زەرد و سەوزایی ئەمن چی بکەم؟
لە دەسپێکم هەتا کۆتا، کە تووشی پەتای ونبوونم
لە تەلار و لە ڤیلای عەشق، دڵنیا بە لە تیاچوونم

روحم دێشێ و دەروون خاڵی لە هەرا و زەنای ئارامی
شەوی ناخم، قاڵ بێ لە زرەی پێك و چاوی مەست
لە دیوانی درۆی ژیان کامەیە کاتی مەستبوونم؟
دەمێ خەندە ئەکەمە هۆگری درۆ و دەمێ
تووڕەیی ئەمباتە حەوشەی درۆیەکی دوورتر
لەم هەرێمە شەرمەزارە
کەجوگرافیای بێداڵدەیی لەناخمدا جێنیشین بێ
کەبستێ خاك بۆمن نەبێ
ئەدی چیبکەم؟

کە مانگ و خۆر بێ وەفان و قەت ناگەنە وەسڵی دیدار
لەم راوڕاوێنی ژیانە مەیلی دیدار و ئارامی چی بکەم؟
ئا لەم نەخشە شەرمەزارەی کەس باکی نییە بە وەفا
کە سازگاری وەفا نەبێ، دە پێم ناڵێن لێرە چی بکەم؟
روحم دێشێ و تەبیبی روح بوونی نیە ئەمن چیبکەم؟
چاوم دێشێ کە شەو کوێربم
لە سوور و زەرد و سەوزایی ئەمن چی بکەم؟

22-6-2017

موسڵمانی کورد ڕەنج ب□ایە … کاوە هادی

دینداری ئامڕازێکە بۆ گەشتنە ئامانج ، گچکەترین و ئاسانترین ئامانج ، رازیکردنی دید و تێڕوانینی کۆمەڵگەیە لە تاکی ناو کۆمەڵگە ، بە داخەوە ئەم تاکانە زۆرینەی کۆمەڵگە پێکدێنن . ئەم زۆرینەیە بەرهەمی هزر و ئەقڵی خۆیان نا چننەوە ، وەک مشەخۆر بەرماوەی ریش سپیەکان گەرم دەکەنەوە ، کە هەمان بەرماوەی چەند سەدەیەکی رابوردوە ، نەوە لە دوای نەوە ئەم چێشتی مجەورە دەرخواردی یەک دی دەدەنەوە ، بێگومان زۆرینەی رەها کۆکن لە ئامانجدا بەڵام ناتوانن یەک رەنگ و یەک دەنگ بن لە هەڵسوکەوت و دید بۆچونیاندا . هەندێکیان کەیف و سەفای خۆیان دەکەن و مسقالە

زەڕەیەکیشی تێدا د□ه□ن□وە بۆ بەرقاپیەکەی خودا ، کفرناکەن و بە ئینشەڵاوماشەڵا قسەدەکەن ، لەو دوازدە مانگەی ساڵ یەک مانگی خۆیان دەپارێزن لە زگ و نەفەس و هەوەسبازی . هەندێکیان هەرچی خودا پێی ناخۆشە دەیکەن و دەیخۆن و دەیخۆنەوە ، هەرلە دزی و درۆزنی و لاقەکردنی ژن ومنداڵ هەتا دەگات بە پیاوکوشتن و خوێنڕێژی ، هەرکاتێ تەمەن هەڵکشا بۆ لێواری مەرگ ئیدی ، گۆشەی مزگەوت بەرنادەن و سەریان بچێت یەک نوێژیان ناچێت ، ئاخر دەنگۆیەکی زۆر ترسناک هەیە دەڵێت … گرنگ نیە چیت کردوە و چیت نەکردوە ، چەندە پیاو و ژن و منداڵت کوشتوە ، گرنگ ئەوەیە یەک جار بەڕاستی و لەدڵەوە بڵێیت ((شایەتمان دێنم کە تەنها اللە خودایە وە موحەمەدیش نێردراوی خودایە)) ئیدی دڵنیابن لە ڕۆژی دوایدا قاپیکانی بەهەشت بۆ ئێوە دەکەونە سەر گازەرەی پشت و هەتا هەتایە لەو باغانەی بەهەشت ، بە سێکس و شەراب و میوەهاتی خۆش دەیگوزەرێنن !!!. هەندێکی دی لە هەرەتی منداڵی و تافی لاویدا لە گشت مافەکانی ئەو تەمەنە جوانە خۆیان بێ بەشدەکەن ، رەنگ زەردو لەڕو و لاواز ، لەترسی عەزابی قەبر ناوێرن سەری خۆیان بخورێنن ، ئاواتە خوازن یەک رۆژ زودتر ماڵئاویی لەم ژیانە کاتییە بکەن و بگەن بەو ژیانە بێ کۆتاییە بە مولاقاتی پێغەمبەری نازدار و خوا گیان شادبن !!!.

هەندێکی دی هێندە بە گوتەکانی قورئان و فەرمودەکانی موحەمەد بێ هۆشکراون ، ئەگەر لە ساتێکدا خوێنی ١٠٠مر□ق برێژن ، بریسکەی سمێڵیان دێت و شانازی دەکەن کە بوون بە شێری خودا ، هێندە تامەزرۆی ئەو باغانەی بە هەشتن دەست وەرئەدەن لە کاری خودا ، خۆیان دەست دەنێن بە دوگمەی مەرگ و شەهادەتدا ، ئەم شێرانەی خودا شەهیدن لە پێناو سەرکەوتنی دینەکەی خودا ، بە پۆستاڵی قوڕاوی بە دەستی خوێناوی یەکڕاست بۆ بەرزایەکانی بەهەشت بۆ باغ و کۆشکە تاپۆ کراوەکان بۆ شەهیدانی سەروەر دەڕۆن ، حۆرلعەین و کەنیزەکی پاکیزە و سەرمۆرکراو بۆ ئەمان بێ حساب و کیتابە لە ٧٧ وە دەستپێک دەکات هەتا ٧٧هەزار !!!. تەواوی جەنگاوەرانی ئەم ئاینە له هەردوو دیرۆکی کۆن و نوێیدا ، بەم شەرابە هۆشبەرە بێ هۆشکراون ، بنواڕنە قەتڵوعامی تیرە و هۆزەکانی مەکە و مەدینە ، قەتلوعامی بابوباپیرانمان نوێترین خوێنڕێژی تاوانی شەنگاڵ و قەتلوعامی خوشکو برا ئێزیدیەکان بوو . تەواوی پاداشتەکانی ئەودونیا بۆنێرینەکانە ، من تەنها یەک پاداشتم بیستوە بۆ مێیینەی موسڵمان … گەڕانەوەیان بۆ لای مێردەکانی ئەم دونیایان خۆ ئەگەر زاڵمێکیش بووبێت و سێ ژەمە نانوشەقی دەرخوارد دابێت ،

بەمەرجێک دەبێت ئەو ئافرەتە ئەهلی بەهەشتبێت و ڕۆژێ لە ڕۆژان دڵی مێردەکەی نەڕەنجاندبێ ، دەنا چاوی بە پشتەملی خۆی بکەوێت چاوی بە بەهەشت ناکەوێت ، هەرچەندە موحم□د لە دێڕزەمانەوە نوقلانەی دۆزەخی بۆ لێ داون ، ئەوەنیە کە لەسەر پشتی بۆراق فڕی بۆ ٧ تەبەقەی ئاسمان و بینی … زۆرینەی ئەهلی جەهەنەم ژنان بوون ، ئەمە لە کاتێکدا هەم قورئان و هەم موحمەد خۆیشی دەڵێت ، بەهەشت و دۆزەخ دوای ڕۆژی ئاخیر بەرپادەبن ، واتا هێشتا نە بەهەشت ڕازاوەتەوە نە ئاگرکەی دۆزەخیش گڕدراوە ، تۆ بڵێیت ئەم نێردراوی خودایە سەردانی کام دۆزەخی کردبێت ؟ .

ئەم پەرەگرافەی سەرەوە تەنها تایبەت نیە بە بڕوادارانی کورد و ئاینی ئیسلام ، گشتگیرە بە تەواوی ئاین و نیمچ ئاینەکان ، وێڕای رێز و تێگەشتنم بۆ تەواوی بیروباوەڕەکانی تاک بە تاکی ئەم گۆی زەمینە ، من چەند سوورم لەسەر بڕواکانی خۆم ، تۆش مافی خۆتە دە هێندە سووربیت لەسەر بیروبڕوای خۆت ، هەر لە مانگاپەرست و گاپەرست و خوداپەرست هەتا ئاگرپەرست و سروشت پەرست و جوان پەرستان ، بوونی بڕوا و نەبوونی بڕوا زۆر تایبەت مەندە بەو مرۆڤەوە ، ئەوەش کاریگەریی شتگەلێکن کە تەنها ئەو کەسە لەو کەمەنکێشیە تێ دەگات ، جا ئەگەر ئەرێنی بێت یان نەرێنی خۆی سەرپشک و فریاڕەسی خۆیەتی . تەنیا خال□ی جیاوازم ئەوەیە بەتۆپزی بیروباوەڕی خۆت نەسەپێنی بە سەر کەسێکی دی کەدا ، ترسولەرزی درۆ بڵاو نەکەیتەوە بە نێو چینە لاواز و کەم تواناکان ، خۆ ئەگەر کار گەشتە بەکارهێنانی شمشێر و چەک بۆ سەپاندنی بیروڕا ، ئەوا دڵنیابە کە تۆ بەکتریا و ڤایرۆس بڵاودەکەیتەوە نەک بیروبڕوا . بنەبڕکردنی هەموو ئەو بەکتریا و ڤایرۆسانە ئەرکی سەرشانی هەموو مرۆڤێکی خاوەن ویژدان و خاوەن بیرێکی مرۆڤ دۆستانەیە . بە گوتەیەکی بیرمەندی میسری ک□ تایی بەم درێژدادڕیە دەهێنم و دواجار دێمە سەر ڕەنجەڕۆیی موسڵمانی کورد ، سەید ئەلقمنی لە کۆڕبەندێکا گوتی … هەموو دوپشکێک کوشندەیە ، بەڵام ئایا هەموو دوپشکێک لە ماوەی تەمەنیدا شەرەفی کوشتنی مرۆڤێکی بەردەکەوێت ؟ .

ئاین دەشێت وەک تەواوی ئایدۆلۆژیەکان بکرێت بە ئامرازێک بۆ بەرفراونی قەڵمڕەوی دەستەڵات ، بۆ داگیرکردنی خاک و نیشتمانی دەرودراوسێکانی دوور و نزدیک . جێگەی سەرسوڕمانە ئاینێک لە بیابانێکی وشکی پر لە کێشە و تاوان ، بارگاوی بەدڕندایەتی و خوێنڕێژی سەرهەڵبدات و لە ماوەیەکی کورتدا خۆی بسەپێنێ بەسەر تەواوی ناوچەکەدا ، پەل هاویشتن بۆ وڵاتانی دراوسێ ، ناعەرەب و

ناموسڵمان بن و خاوەنی فەرھەنگ و شارستانی خۆیان بن ، نەک تەنھا داگیرکردنیان بەڵکو گۆڕانیشیان بۆ عارەب و بۆ موس□□مان ، نموونەی میسر و شام و تونس و مەغریب ، تەواوی سەرچاوە مێژویەکان پێمان دەڵێن … نیشتمانی عارەب تەنھا نیمچە دورگەی عارەب بووە ، جگە لە چەند ھۆزێکی پەرت وبڵاو نیشتەجێ لە دەرەوەی ئەم نیمچەدورگەیەدا ، بەڵێ ئەوە تەنھا ھێز و شەڕانگێزی عارب نەبوو بەڵکو ئەوە ئاینی ئیسلام بوو کە عارەبی کرد بە یەکێک لە نەتەوە گەورەکانی جیھان و کاریگەر لەسەرم□□ژوی گشت دونیا ، دواجار قۆستنەوەی ئەم ئاینە لە لایەن خەڵکانی ناعارەبەوە ، بۆ بەھێزکردن و بەرفراوانیی دەسەڵتی قەڵمڕەویان ، ئەوە دەسەڵاتی ئیمپراتۆریی * عوسمانیەکان بوو گەیشتە ئاوروپا و ئەفریقا و ئاسیای ناوەڕاست ، بە ھێزوبازوی شەڕانگێزی خۆیان و وزەی ئەم ئایدۆلۆژیەی کە ناویان لێ نابوو ئاینی ئیسلام ، دەنا تەنھا دڕندەیی تورک وتەتار بەس نەبوو بۆ ئەم پ□ش□□□فتە گەورەیە و بەردەوامیی حوکمی ٦٠٠سا□□□ی عوسمانیەکان ، ھەر ئەمەش بوو بە بەردی بناغەی دامەزرانی دەوڵەتێکی گەورە و گرنگی وەک تورکیای ئەوڕۆ .

دوای داگیرکردنی ئێران و خاپورکردنی کلتور و شارستانیەتیان لە لایەن عاربی موس□□مانوە ، ئێرانیەکان دەستەوەستان بەچۆکدا نەھاتن ، ھەر زوو بەزوو خۆیان کردە موس□□مانی شیعە ، دەنا کێشمەکێشی سونە و شیعە نە لە دوور نە لە نزدیک پەیوەندی بەو خەڵکەوە نەبوو ، بەڵام ئەوە وزەی ئەو ئایدۆلۆژیە بوو کە ناویان لێ نا ((ئالی شیعە))و خۆیان پاراست لە داگیرکاری عارەب و تورک و دامەزرانی دەوڵەتی* سەفەوی ، دواجار بوو بە بەردی بناغەی دەوڵەتێکی بەھێزی خاوەن دەسەڵات لە تەواوی ناوچەکە و جیھاندا . ھەرچەنەدە ئەوڕۆ تێگڕای دوڵەتە عاربەکان ، لەژێر ھەم ھەڕەشە و ھەم ڕەحمەتی ھۆردک ئێرانی شیعە و تورکیای سونەدایە ، بەڵام ئەمە شەقی مێژوە مێژوش شەرمی لە ھیچ کەس نیە ، ھەرکەسە باج و خەراجی ھەڵە و ڕاستی خۆی دەدا . ھاوشێوەی عآرەب سەرجەم ئەم گەل و و□تانە ، بە کۆمەکی بەکارھێنانی ناوی ئیسلام و دینداری خۆیان پێ دروستکرد و لە بوون بە عارەبیش خۆیان پێ پاراست .

لە مەحاڵ مەحاڵتر بوو میللەتێکی لاوازی پەرتوبڵاو ، لە فۆرمی تیرە و ھۆزدا بەرگری بکات لە خەڵک و خاکەکەی ، لە کاتێکدا دوژمنێکی دڕندەی مرۆڤخۆری بەربەری ، بە شمشێرێکی خوێناوی و ئاید□ل□ژیەکی سیحراوی ھەڵی کوتابێتە سەری . تەسلیم بوونمان و موس□□مان بوونمان ، باشترین و تەنھا بژاردە بوو لە پێناو مانەوە و

درـژدان ب ژیـانی کـول مرگی ، خ ئگر کـوردیش بیتوانیـای
هاوشـوی ئو نتوان ئم ئاینی بکاربهنای ب خدروسـتکردن
و دامزرانی ئمارتکی کوردی و پاشـان ب دوتکی مدرنی
بهز و خاون پگ ، ئوامن یک بستم ندکرد بب مزر
یان عمام ، ئو فرسـت لدست درچوو ، مدلی بکارهنانی
ئاین و بناوی سرخستنی ئاینی خودا ب دامزرانی ئیمار و خلاف
و ئیمپراتری نما ، تنانت ئبوبکر بغدادی و ئردوغانیش
ئسـپی خیان تاودا بام نیان توانی ح بکنو بر سـوتان و
خلیفکاندا . ئی کورد لم ب حاوئحوایدا چیداو ل هگری
ئاای ئیسلام ؟ دیوت ل پناوی چیدا ئاینی ئیسلام سـربخات ؟
ب خی ل بــوگ ب موســمانی نمــر یک ؟ جارجــار ددن
بگومان‌دا ک گوای کورد ل عاربی نیمچ دورگی عارب باشـتر
ل قورئان ت دگات ، تورک و فارس خواحم ب ئیمانیان بکات ،
گـوای ئوان لنگـاوقوچ لم ئـاین پیــرز گیشـــتون !!!. خـوا
هناگرت ناوبناو دوژمنانی کورد ، ب کیمیاباران و ئنفالکردن
و فاندنی کچ و خوشـککانمان و بیرمان دهننو ، ب ئاشـکرا
دیــن ئـو هشــتا کـافرن و ســر و ماتــان حـان ب ئمی
موسومـان . لمیمبری مزگوتکـی ئـالی شــیعو کـاکی ئیمـام
دیشـــاند ب ئو هــوو ل خــواترس و خک نــورانی ((نکن
خونتان تکی خونی کورد بکن ، جونک ب ئیسپاتو ، کورد
قومک ل قومکانی جــــن))ئســتا قبومان موسـمانیتیمان
ل ونـاگرن ، قیناک کافروب دینین بام خوا

هناگرت ئم ن خوین و ن جنک ، ملایکی تورکی سـونی ل
مزگوتکی فر گور و پ حشاماتدا ، هردووک دسـتی و خودا
برز کـردب ، یک ل سـریک دوعــای خراپــی ل دکردیــن و
حشـاماتکش ب دویدا ئامین ئامینیان بوو ، کاکی ملا ب تپ و
تیار دی ئاو ناخواتو ، ب جب طیب ئردوغانی دگوت ، حق
وای ب چکی نووی لم مار و دوپشـکان بدیت ، ئاخر من کسم
ن دیــو نــان بــداتـ مــار و دوپشــک ، ئو حشـامتش ئـامین
ئینشـایان دگوتو ، باوکم بمانکوژن چـکی نوویش بکاربنن
بام ویزدان خشـ ب مرق ، ئم ل پش هموو ئو مرق بوین
ل سـر ئم خاک . ئم ن جنکین ن مارین ن دوپشـک ، تنها
تاوانمان کوردبوونمان . ئیدی ب هموو خوشـک و برا جنک و مار
و دوپشککانم دم ، چی دی خمان هرزان فرش نکین و چی دی
وزی ختان ب بادا مدن .

کاوە هادی

....

(*) دەوڵەتی عوسمانی لە ساڵی 1299 وە هەتا ساڵی1923 حوکمیان کرد . بە ماوەی نزدیکەی 600 ساڵ .
لە سەدەکان ١٦ و ١٧ دا زۆربەی خاکی هەرسێ کیشوەری جیهانی کۆنی لەژێردەستابوو ، واتە هەموو ئاسیای ناوەڕاست ، بەشێکی زۆری باشوری ڕۆژهەڵاتی ئەوروپا ، ڕۆژئاوی ئاسیا و باکوری ئەفریقای دەگرتەوە .
(*) دەوڵەتی سەفەویی .. سەفەوییەکان لە ساڵی 1501 وە هەتا ساڵی 1736 حوکمیان کرد ، دەوڵەتێکی بەهێزی شیعە مەزهب بوون ، لە گەڵ عوسمانییەکان لە ڕۆژئاواوە و لە گەڵ ئوزبەکەکان لە ڕۆژهەڵاتەوە شەڕ و کێشەی زۆریان هەبوو .

ڕووحی تورکی لە جەستەی کوردی کوردئایدل-دا!؟ (بەشی کۆتایی) … برایم فەڕۆشی

لە پاپ ئایدل هەتا کوردئایدل

" پێناسەی تازەی عێراقی کە لە دهۆک بڵاوکراوەتەوە یەک وشەی کوردی تێدا نییە! گەلێک مامۆستا لە فێرگەکان وەرەقەی ئیمتیحان دەفرۆشن، یان کارێکی وا دەکەن شاگردەکانیان لە دەرەوەی مەدرەسە، دەرسی خسوسی لای خۆیان وەرگرن! فرۆشتنی دیپلۆم، بەکالۆری، دوکتورا بازاڕی گەرمە! دوکتورەکان لە جیاتی کاری پزیشکی خەریکی تیجارەتن!! … لەو وڵاتە لە شارە گەورەکان کتێب خوێندنەوە باوی نەماوە، بەڵام ناوەندی چاپ و بڵاوکردنەوە زیادی کردووە. نووسەر و ڕۆژنامەنووس و ڕەخنەگر کراونەتە مووچەخۆری حزب و حکوومەت! لەش فرۆشی و خوشگوزەرانی و بازاڕی سێکس لە گەشەسەندندایە!… نەخۆشخانە بە پێی پێویست نییە!… ژێربینای ئابووری(کشت وکاڵ) تێکقرماوە و ژێربینای سەنعەتی لە گەڕەدانییە، ئەوەی بڕەوی هەیە تیجارەتی پ[illegible]

گەندەڵی بازاڕ و بیناسازییە کە بە میلیارد پارەی تێدادەگەڕێ، کە وڵاتانی دەوروبەر و وڵاتانی دوور سوودی گەورەی لێدەبینن… !”
(ئەمە کورتەی قسەی چەند کەسە لە لە پیشانگای کتێبی فرانکفۆرت لە ئۆکتۆبری ساڵی ٢٠١٢)
ساڵی ٢٠٠٥ لە کۆبوونەوەیەکی تایبەت لە سولەیمانی لە نەوشیروان مستەفام پرسی،- چ دەکەن بە ئەو کەس و شەریکانە کە گەرەکیان بێ لە کوردستان سەرمایەکەیان وەکار بخەن؟- گوتی “هاسانکاریان بۆ دەکەین و پێنجساڵ باجیان لێ داوا ناکەین.”
ئەم تێگەیشتنە کاکلی سەرەکی تێڕوانینی بەرپرسانی باشووری کوردستان لە سیاسەت دەردەخات. ئەوان سازان لە گەڵ دەرەوەیان لا گرنگتر بووە، هەتا ناوخۆی وڵات و خەلک. کەسیش لێیان ڕاست نەبووە بپرسێ” بۆچی دەبێ پیشەکار و خاوەنکاری کورد باج بدەن و بیانییەکان ببخشرێن؟” ئەم تێگەیشتنە سەرچاوەی وێرانی ئابووری و فەرهەنگ و هونەر و کەسایەتی کوردستان بووە و تێگەیشتنی تاکە کەس و حزب و لایەنێک نییە و تێگەیشتنی حزب و حکوومەت و بەرپرسانە!
حزب و حکوومەت و بیانییەکان و بازرگانانی تازە پێگەیشتوو، باشووری کوردستانیان کردەتە ویترینی هەر چەشنە کالایەک و مەیدانی داڕمانی ژێرخانی ئابووری، فەرهەنگی، هزریی و هونەریی تا ئەو جێگایەی کارهاسانی بە ترکەکان کراوە بە ئەوەی بتوانن بەرنامەکانیان بە جێگای ئەستانبوڵ و ئانکارا لە ستۆدیۆی کوردسات تۆمار بکەن و ڕاستوخۆ ڕەوانەی ماڵە کوردەکانی بکەن!

لە باشوور پڕۆژەی ساخکردنەوەی کەسایەتی تاکی کورد لە ئارادا نەبووە، سیستەمی پەروەردەی پێشوو بە داپۆشینی ڕووکەشی کوردی بەردەوام کراوە. مەدیا کەتەتە سەر خەتی مەدیای وڵاتانی دەوەر وبەر. لەم بیست وپینج ساڵە هیچ بەرهەمێکی جیاواز لە ڕابووردو کە مۆری وڵات و خەڵکێکی جیاواز لە ترک و عارەب و فارسی هەبێت، نەبیندراوە. ئەوەی بیندراوە لاسایی کردنەوەی لاساییکەران و کڕنۆش بردن بە ئەوان و بوغزاندنی پسپۆڕانی دەرەوەی بازنەی حزبەکان بووە!
پرۆفیسۆرێکی کورد بەڕێز کراوە بە پیرەسەربازێکی بریتانیایی، پرۆفیسۆرێکی تر بەڕێزکراوە بە شاگردە فەڕانسەوییکەی، بەرپرسی دەفتەری بازرگانی کورد و ئاڵمان، بەڕێز کراوە بە تاجرێکی پلە نزمی ئاڵمانی، دەیان پڕۆژەی کارسازانەی پسپۆڕان و خەمخۆرانەی کورد ڕەد کراونەتەوە و جێگای ئەوان بە ترک و فارس و عارەب و فڵانە شۆفیرتانکەری، ئەندامی فڵان حزبی ئاڵمانی پڕکراوەتەوە! تورک ئایدل کە بە کوردئایدل دەفرۆشرێ، ڕوخساری پرۆژەکانی هاوچەشن و

کەسایەتی هەرێمی کوردستان و بەرپرسانی دەردەخات!

ئەمەی خوارەوە ڕاگەیاندنی کوردساتە و وەک خۆی بە هەڵەکانیەوە بڵاو دەکرێتەوە. لەم ڕاگەیاندنە دا، تەنیا یەک مەرج بۆ داواکار هەیە، زانینی زمانی"تورکی" نەک لە ئەستانبول لە سولەیمانی.
>> کورد ئایدل بە دوای هاوکاری نوێ دەگەڕێ هەڵدەستین بە دامەزراندنی هاوکاری نوێ(کە زمانی تورکی بزانێت) بە شێوەی پارت تایم لە بەشە جیاجیکانی ستافەکمان لە ماوەی پەخشی راستە وخۆدا ئەگەر تۆش پێت خۆشە ببیت بە بەشێک لە ستافی کورد ئایدل ئەوا دەتوانی سیڤی خۆت بۆ ئەم ئیمەیلە بنێری< apply@kurdidol.tv

---

بەداخەوە لە ناکاودا دیارنەماو تەرمەکەی سەر ئاوکەوت.

کاکە یاد تەمەن شەش ساڵ لە مەلەوانگەیەکی ناوچەی باکوری ئەڵمانیا خنکاو خێزانەکەی ماوەی ساڵێکە لە غەم و پەژارەو ناخۆشیدان هێشتا نەتواندراوە لە ئێشو ئازاریان کەمکرێتەوە. ! ؟

کاکە یاد لەگەڵ خانەوادەکەی لە کۆتاهی ساڵی ٢٠١٥ هاتونەتە ئەڵمانیا .دوای ئەوەی جێنشینی هەتایی بون لە شارۆچکەی برێم شتادت لە باکوری ئەڵمانیا شەش مانگ بوو لە وڵاتی ئەڵمانیابوون یاد دەخرێتە بەر یەکەم قۆناغی گەشەکردنی مناڵ و لە باخچەی ساوایان وەردەگیرێ تا فێری زوبانی ئەڵمانی بێت و ساڵی ٢٠١٦ بخرێتە بەرقۆناغی خوێندن , بەڵام بەداخەوە لە کۆتاهی یەکەم هەفتەی چونی بۆ باخچەی ساوایان , بە ئەوەی مۆڵەت لە باوک و دایکی وەرگیرێ لەگەڵ گروپەکەی دەبرێت بۆ مەلەوانگە بە سەرپەرشتی سێ چاودێری شارەزا لە ڕوانگەی پەروەردەکردنی مناڵ و چاودێری باخچەی ساوایان , پاش دو کاتژمێر لەمەلەوانگەکە لەناکاودا کاکە یاد دیارنامێنێت کاتێک دەچنە شوێنی مەلەکردنەکە کەسێك دەڵێت من یادم لە ئاوەکەدا دەرهێناوەتەوە.

بەڕێزان ٢٤ / ٦ /٢٠١٧ یادی مردنی کاکە یادە و تائێستا دەزگاکانی ئەم ناوچەیە نەیانتوانیوە کەمێک لە ئێش و ئازاری دایك و باوك

بەگشتی خانەوادەکەیان کەمکاتەوە ئێمەی ڕەوەندی کوردی لە باکوری ئەڵمانیا بە ئامادەبونی خانەوادەی یاد بەشدار دەبین لە ڕۆژی یادی دواساتەکانی تەمەنی کاکە یاد ، لە ئستادا ئەو چیرۆکە گواستراوەتەوە بۆ مێدیا گرنگەکانی وڵاتی ئەڵمانیا و لەسەر داوای دایك و باوکی یاد بەهەرچۆنێکبێت ئەم باسە بچێتە لای دادوەرو لێپرسینەوەی لێبکرێ " گەر تا کۆتاهی هەفتە بڵاو نەکرایەوە ڕەوەندی کوردی بڕیاری ئەوە دەدات خۆپشاندانێك سازبكات " تکایە پستیگیری خانەوادەی کاکە یاد بکەن .

هاوکارو داکۆکی کاری خانەوادەی یاد لە وڵاتی ئەڵمانیا
فەرەیدون کونجرینی و پشتیوان عوبەیت " داواکارین پشتیوانیمان بکەن جا بەهەر بیرۆکەیەکی فشاربێت ب□ زیاتر بەدواداچون و هاوکاری پێشنیارو ناوی خۆت تۆمار بکە .

شوێنی یادکردنەوەکە لەم ناونیشانەی لای خوارەوەیە

Roland Oase Warmwasserfreibad Bad Bramstedt
Am Badesteig. 5
24576 Bad Bramstedt

لێرەوە چیرۆکی کاکە یاد لە زاری خێزانەکەیانەوە بخوێنەرەوە

بەرزان رەوئوف مەحمود کە باوکی یادە وخەڵکی سلێمانیە
دەگێڕێتەوەو دەڵێت سەعات 8ی بەیانی رێکەوتی 23.06.2016 خۆم بردم بۆ شارەکەم بەناوی باتدرامشتادت دوای ئەوە گەڕامەوە ماڵەوەو لەکاتی تەواو بونی دەوامی یادا کاتژمێر 02:00 ی پاش نیوەڕۆ بوو ، چووم یاد بهێنمەوە کاتێک جومە ئەوێ ئۆتومبێلی پۆلیسی لێ بو لەگەڵ گردبونەوەیەکی زۆری دایك و باوکانی منا□انی تر کاتی چومەوە ژورەوە هیج منا□□کی لێ نەبوو ژنێکم بینی وەستابوو بەناوی نورتەن کە تورکە لێم پرسی منا□ەکان لەکوێن؟ لەوەڵامدا نورتەن وتی منا□انیان بردوە بۆ مەلەوانگە، دوای ئەوە وتم دەکرێت بچین بیان هێنینەوە خانمکە ئۆتۆمبێلی پێبوو نەگەیشتینە مەلەوانگەکە مامۆستاکانمان بینی دەستی منا□ەکانیان گرتوبوو بۆ گەڕانەوەیان بۆ دایەنگا ئەوەبوو هەرگەیشتمە بەردەم مەلەوانگەو بەڕێوەبەری دایەنگاکە باوەشێکی حەزینی پیاکردوم وتی یاد تەنها دوو قوم ئاوی جۆتە قورگیەوە نەخنکاوە بەس بەهەلی کۆپتەر بردومانە بۆ نەخۆشخانەی هامبۆرگ و سەلامەتە.

بەرزان دەڵێت " ئەو دەقەیە بە شلەژاویەوە تێلم بۆ رۆژکاری خێزانم

کرد دوای ئەوە خێزانەکەم بەگریانەوە هات و پەیوەندی بە (بیتانا) پاڵ کە بەخێوکەری یادە دوای ئەوە هاتن بۆ دایەنگاکە و بەئامادەبونی ئەم خانمە پۆلیس وتەیان لێوەرگرتین و پاشان بیتینا من و خێزەنەکەمیان برد بۆ نەخۆشخانەی هامبۆرگ، لەوێ مامۆستایەکی دایەنگاکە لەوێ بوو لێمان پرسی کوا یاد وتی: لەهۆڵی نەشتەرگەریە لە ژورەوە پاشان دکتۆرەکان هاتن و ئێمەیان برد بۆ نهۆمی دووهەم بۆ چاوەڕوانی تا دەی هێنینە دەرەوە ، دوای ئەوە چی ببینین هەموو سنگی یاد هەڵدرابوو چاوی نوقام بوو بوو، هەناسەی نەمابو هەمووگیانی خوێن بوو ، دوای ئەم ڕۆژە دکتۆرەکان وتیان بڕۆنەوە بەیانی وەرنەوە ڕۆژی دواتر چوینەوە بنکەی پۆلیس بۆ ئەوەی سەرەداوێکمان دەست بکەیت لەروداوەکە وتیان بەپێی لێکۆڵینەوەی سەرەتایمان مامۆستایان وتویانە پانزە منداڵن و دوای ئەوە کە زانیویانە منداڵێك کەمبووە سەیریان کردوە یاد سەرئاوکەوتووە پۆلیسیش وتی بەردەوامین لە لێکۆڵینەوە .

بەرزان وتی من و ڕۆژگار دایکی یاد گەیشتینە بەردەم هۆڵی نەشتەرگەری و سێ دکتۆر وەستابون لە بەردەم هۆڵی نەشتەرگەریەکە پێیان راگەیاندین کە بەداوای لێبوردنەوە ئەوەی لەتوانامانا بووە کردومانە و هیچ لەدەسەڵاتیشمان نەماوە و بابزانن سەرەتا بەمردوی یاد یان هێناوە بۆلامان بۆمان دەرکەوتوە کە بیست دەقە زیاتر لەئاوا ماوەتەوە و مێشك و سیەکانی پڕبوە لە ئاو پاشان ڕێیان داین بۆ دواجار بۆ ماوەی 3 سێ کاتژمێر توانیمان بۆنی بکەین پاشان وتیان دەتانەوێت چۆن بینێژن ئێمەش وتمان بەشەرعی ئیسلام دوای پانزە ڕۆژ ، خاتوو بیتینا بال کردیە هەراو وتی لەهامبۆرگ پرسەی بۆ دامەنێن دواتر لەم شارەی خۆم ناشتمان و گڕێ بەستی گۆڕەکەشیان تا بیست و پێنج ساڵ بۆ کرا و پرسەیەکی پچوکیشمان بۆ دانا و ئێستا حکومەت دەیەوێت گیانلەدەستدانی یاد بشارێتەوەو باسی نەمێنیت سەرەڕای ئەمەش ئێمە کەداوای مافی پەنابەرێتیمان کردوە ئیهانەدەکرێین و پێمان ئەڵێن باسی منداڵەکەتان هەر مەکەن لەوەش ترسمان هەیە هەر لەئەلمَانیان بەدەرمان بکەن بۆیە داوا لەرەوەندی کوردی و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و حزبەکوردییەکان دەکەین بێن بەهانامانەوە و هاوکاریمان بکەن.

دایکی یاد دەڵێت ئێمە بۆئەوە هاتینە ئەوروپا و ئەلمانیا کە ژیانمان پارێزراو خۆشگوزەران بین کەچی ژیانی یاد یان لێسەندینەوەو بەداخەوە ڕۆڵەکەم کۆچی هەتاهەتایی کرد و دو کوڕەکەی تریشم توشی نەخۆشی دەرونی هاتوون و منداڵێکی تریشان بوەو لە

خۆشی یادی کێچ کردو ناومان ناوە یاد .
دایکی یاد داواکارە لە ڕەوەندی کوردی لە ئەڵمانیا تکایە ڕێکخراوەکان و حکومەتی ئەڵمانی وەرن بەهانامانەوە، ئێمە دەمانەوێت داوای قەرەبوی ڕۆحی خۆمان بکەینەوە هەر چەندە ڕۆحی یاد قەرەبوو ناکرێتەوە دەمانەوێت هەندێ لە ئێشو ئازارەکانمان کەمکەینەوە.

ئامادەکردنی: فەرەیدون کونجرینی

بەیاننامە لەسەر بەرپا کردنی ڕفراندۆم!! … حزبی کۆمۆنستی کرێکاری چەپی عێراق

کێشەی نەتەوایەتی بۆ سەربەخۆیی کوردستانی عێراق لە ڕێگای ڕفراندۆمەوە چارەسەر دەبێ!!
زوڵمی نەتەوایەتی لەسەر خەڵکی کوردستان لە چوار وڵاتی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا(عێراق و ئێران و تورکیا و سوریا) مێژوویەکی دوورو درێژی هەیە کە نزیکەی یەک سەدەیە، دەیان کارەسات و کۆمەڵ کوژی و کاولکاری و دەربەدەری و ماڵ وێرانی بۆ دژی ئەم شوێنە کورد نشینانە لە ناوچەکەدا دروست کردوە، سەرباری قەدەغە کردنی بەکار بردنی زمانی دایکی و پۆشینی جل بەرگ وپراکتیک کردنی بۆنەکانیان. بەشێکی سەرەکی مێژووی هاوچەرخی ناوچەکە، ئەم زوڵم و زۆرداری و ئەم غەدرەیە. ئەم کێشەیە لە هەر وڵاتێکدا بە شێوەیەک چارەسەر دەبێ.

لەکوردستانی عێراقدا لەچەند دەیەی ڕابردودا گەورەترین کۆمەڵ کوژی بە بەکارهێنانی چەکی کیمیایی لە هەڵەبجە و دەیان شارو دێی و ناوچەدا و ئەنفال کردنی ١٨٠ هەزار کەس و لەناوبردنیان و کاولکردنی دەیان شارو شارۆچکەو وێران کردنی هەزارن لادێ و ڕاپێچ کردنی دانشتونەکانیان و گردکردنەوەیان لە ئۆدوگا زۆرەملێکان و دابڕینیان لە شوێنی نشتەجی بوونیان و مەحروم کردنیان لە کارو ژیانیان، ئیعدام کردنی بەکۆمەڵی لاوانی ناڕازی و سەرکوتی بێ

پەردەی حکومەتە ناسیۆنالیستە عەرەبییە یەک لەدوای یەکەکاندا لەسەر خەڵکی کوردستان، هەروەها کارکردی تەبلیغاتی ناسیۆنالیستی حزبە ناسیۆنالیستیە کوردیەکان، قڵشتێکی زۆری لە نێوانی خەڵکی کوردستان و عێراقدا دروست کردوە. سڕێنەوەی ئەم قڵشتە و کارکردەکانی ئەم هێزە کۆنەپەرستانە کارێکی ئاسان نیە، بەتایبەت لە غیابی دەوڵەتێکی سۆشیالستی یان دەوڵەتێکی سیکیولاری غەیرە قەومیدا، ولە ئەمڕۆشدا و لە چوار جێوەی دەوڵەتێکی ئیسلامی-قەومیدا کە هەر ڕۆژە باوەشێنی دەمارگیری دینی و قەومی دەکات.

لە ٢٦ ساڵی ڕابردودا لە دوای جەنگی خەلیجی یەکەمەوە، چەند جار فرسەت هاتوەتە پێشەوە ئەم کێشە نەتەوایەتیە چارەسەر بکرێ و بەگەڕانەوە بۆ ئیرادەی خەڵکی کوردستان و لە ڕێگای ڕفراندۆمەوە بە جیابونەوە لە عێراق و دامەزراندنی کوردستانێکی سەربەخۆ، بەڵام ناسیۆنالزمی کوردو حزبە دەسەڵاتدارەکانی لە ڕێگەی ڕێکەوتن لە گەڵ حکومەتی بەعس و دواتر لەگەڵ هێزە ئیسلامی وقەومیەکانی بەغداوە، ڕێگای بەغدا و حوکمی زاتی و فیدراڵیەتیان هەڵبژارد، ئەوەندەی تر ئەم کێشەیەیان قوڵتر کردەوە. ئەگەرچی زوڵمی قەومی لەسەر خەڵکی کوردستان کۆتایی هاتوە، بەهۆی کورد بونەوە خەڵک زوڵمیان لێ ناکری، بەڵام کێشەی قەومی لەسەر جێ خۆیدایە، هەر ئێستا ئەگەری پێکدادن و شەری ماڵ وێران کەری تر لەدەرگای خەڵکی کوردستان دەدات.

کۆمۆنزمی کرێکاری بەڕابەرایەتی مەنسوری حکمەت لە ١٩٩٥ وە ستراتیژی جیابوونەوەی خستە بەردەم کۆمەڵگە، حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان ڕیگری جدی بوون لە جێ بەجێ کردنی ئەم ستراتیجیەدا. لەو کاتەوە ئەگەر چی ناوەڕۆک و هێزەکانی داواکاری ڕیفراندۆم بۆ سەربەخۆیی گۆڕانی زۆری بەسەردا هاتوە بەڵام کۆمۆنزمی کرێکاری و حزبی کۆمۆنستی کرێکاری چەپی عێراق هەمیشە و لە کۆنگرەی یەکەمی خۆیدا و لە بەیانامەکانیدا تەئکیدی لەسەر رفراندۆم وسەربەخۆیی کردوەتەوە بە ڕێگا چارەی گونجاوی زانیوە بۆ کۆتایی هێنان بە کێشەی قەومی لە کوردستانی عێراقدا.
ئێستا کە بەشێک لە حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان و لە زمانی مەسعود بەرزانیەوە چونەتە ژێر باری گەڕانەوە بۆ ڕئی خەڵک و بەرپا کردنی ڕفراندۆم بۆ سەربەخۆیی و جابوونەوە لە عێراق، خەڵکی کوردستان نابێ ئەم فرسەتە لەدەست بدەن، لە ٢٥ ئەیلولدا کە وەک کاتی بەرپاکردنی ڕفراندۆم دیاری کراوە بەشدرای جددی بکەن، نابێ ڕێگە بدەن ناسیونالزمی کورد مامەڵە بە دەنگی ئەوانەوە بکات بە

سازش لەگەڵ بەغدا و دەوڵەتانی ناوچەکە. ئەمە بانگەوازی خەڵک دەکەین دەنگ بدەن بە جیابوونەوە. پێمان وایە جیابوونەوەی کوردستان کێشەی نەتەوایەتی چارەسەردەکات و زەمینەی گەشەکردنی خەباتی چینایەتی خۆشتر دەکات بۆ دامەزراندنی دنیایەکی ئازاد و یەکسان و سۆشیالست، ئەو دارەی لە دەستی بورژوازی کورد دەخاتە خوارە کە ئەم خەباتە بەلایەدا ببات و ڕوو بەڕووی بەغدای بکاتەوە ڕێگە خۆش دەکات بۆ رزگار بوون لە دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمی کورد و حزبەکانی کە هەر ئێستا بوەتە خواستێکی سەر زمانی هەموو خەڵک و جێ پێیان پێ لەق دەکات. پێویستە سەرنجامی رفراندۆم بە جیابونەوە و بە دامەزراندنی دەوڵەتێکی سەربەخۆی سکیولاری غەیرە قەومی و غەیرە دینی کەلەسەر بنەمای هاوڵاتی بوونی یەکسان دابمەزرابێت کۆتایی بێت.

بۆ بەرپا کردنی ڕفراندۆم و سەرکەوتنی پرۆسەی جیابوونەوە ئەم خاڵانە بە گرنگترین هەنگاو دەزانین:

١- ڕفراندۆم بۆ خەڵکی کوردستانە و پێویستە فرسەتی یەکسان بە هەموو هاوڵاتیانی کوردستان فەراهەم بکرێ بۆ دەنگدان لە سەر جیابوونەوە یان مانەوە لە عێراقدا.

٢- ڕفراندۆم دەبێ هەموو کوردسان بگرێتەوە بە هەموو ئەو شوێنانەی زۆرایەتی دانشتوانەکەی کورد زمانن، کە هەرئێستا لەرووی عەمەلیەوە لە ژێر دەسەڵاتی هەرێمی کوردستاندان. ئەگەر دواتر هەر ئیدعایەک چی لەلایەن حکومەتی عێراقەوە یان لەلایەن بەشێک لە خەڵکی ئەو شارانەوە بخرێتە ڕوو، پێویستە ڕفراندۆم بۆ ئەوە بکرێت ئەو شارە دەیەوێ لە چاورچیوەی کوردستان یان عێراق بێت.

٣- پێویستە ڕفراندۆم سەرپەرشتی بکرێت لە لایەن ئورگانە نێو دەوڵەتیەکانەوە وەک نەتەوە یەکگرتوەکان. هەروەها بوار بە دەزگا ڕاگەیاندنە جیهانیەکان خۆش بکرێت ڕووماڵی ڕفراندۆم بکەن.

٤- سەرنجامی ڕفراندۆم هەرچیەک بێت دەبی هێزە سیاسیەکان و حزبەکان پابەندی جێ بەجێ کردنی بن، ئیرادەی خەڵک دەبێ بە ڕەسمی بناسرێت لەسەرووی هەموو ئیرادەیەکەوە بێت.

٥- بۆ دوای ڕفراندۆمدا و بە بەدەست هێنانی دەنگی پێویست بۆ جیابوونەوە، دەبێ هەنگاوەکانی جیابوونەوە دەست پێ بکات و ئورگانی پێویستی بۆ دیاری بکرێت.

ئێمە هەموو خەڵکی کوردستان بە هەموو پێکهاتەکانیەوە بانگەواز دەکەین ڕفراندۆم زۆر بە جدی بگرن و بە دەنگی بەڵێ بە جیابوونەوە بەشداری هەمەلایەنە بکەن.

حزبی کۆمۆنستی کرێکاری چەپی عێراق

٢٢ حوزەیران ٢٠١٧